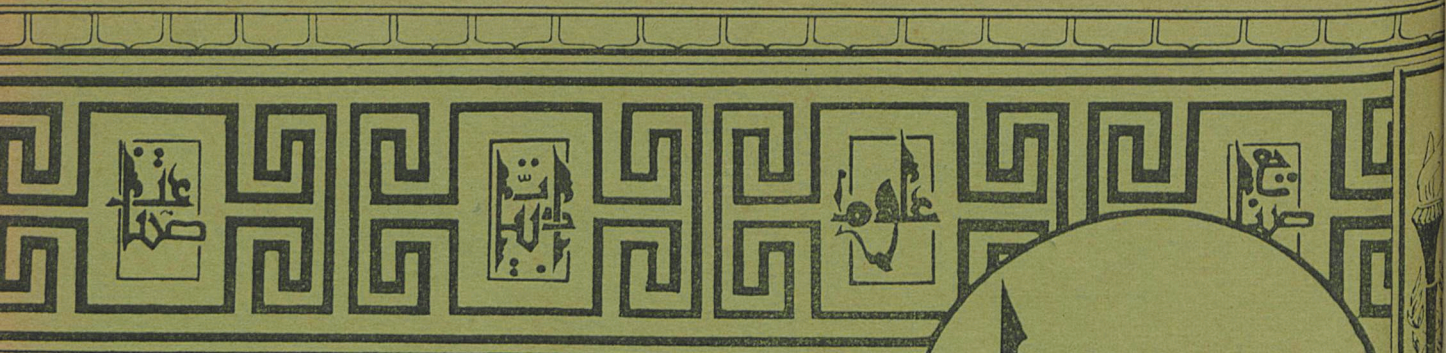

اجتهاد

آیده بردفعه ترکیه و فرانسیزجه اولاراق نشر ایدیلیر
 مجموعه عثمانیه واسلامیه در

مندرجات :

هیئت تحریریه	اخطار مخصوص
۰۰ ر.	حجاز شومن دوفری
قازانی حاجی احمد	روسیا مسلمان لری
۰۰ ج.	حکمدار و ادبیات
عبدالرحمن بدرخان	روح نسا

جنوره : ۱۹۰۵

بولديغندن اولسون، كركسه ايستهديكى كيي سكوت
 ايميه ويا سويله ميه داهدا خواهشلى بولاراق بونلرى
 ترجيح ايتديكندن بولونسون، حكمدار، سائق طبعيسى
 اثرى اولاراق عادى محررله متميل اولور. ليكن
 هيئات : اك بويوك ذكار بيله، كنديلرينك و عصرلرينك
 رسوايلغى اعلاناً سويله يلم كه سرايلرده كنديلرينى تلويث
 و ترزيل ايتديلر. احسانلر، رتبهلر ايله، آثار مبجله نك
 يكانه ماهمى اولان، حداثت جوانمردانه نك منبعلرينى
 اولنرك روحنده قوروتديغندن درلايى حكمدار
 حاييتكار، قلباً كندى كندىنى آقيشلاشم اولمالى در.
 بو جهتله، كوچوك محررلر قادار بويوك محررلرى ده
 حمايه ايدن حكمدار ك فطانتى تسليم ايمه مك ممكن
 دكل در. چونكه، كوچوك محررلرى كندى حذاي علمنه
 وضع ايدهر ك قازاندينى كوچوك بر نخر ايله، حكمدار،
 حشود اولور. بويوكلره كلينجه، حكمدار بونلرك
 تنزلندن محظوظ اولور، حيثيتدن دوشمه يه ناموس
 و اعتبارلرندن تجرد ايميه اونلرى مجبور ايدر، ياخود
 عادى محررلرك صوئوق تملق و ستايشلرندن اقتطاف
 ايدهر جكي منافع نسباً داهدا اهميتلى مهالك توليد ايدن
 مهاجمات قلميه لرند، بويوك محررلرى، متاركه يه
 مجبور ايدر.

مبحث

۶

ارباب قلمى مهمسه مديكى حاليده حكمداره
 ترتب ايدن زيان

حكمدار طرفندن حمايه ايديلن محررلر، حكمداره

روسياده دكل، جهانك اك حر و عادل بر مملكتنده
 بولونسق بيله نصيبمز هلاك و حقارتدن غيرى
 بر شى اولماز.

خلاصه، كمال تأثرله اوقودىغمز عرضحالركزك احنوا
 ايتديكى مطالباتك بر قسمنده پك حقيسكز. فقط او
 حقى تحصيله مقتضى وسائطى تعينده ياكيايورسكز.

حكمدار و ادبيات

مبحث

۵

دن مابعد

هر زمانده و هر طرفده حقيقه بويوك محررلر پك
 نادر اولاراق تولد ايدرلر. ليكن دواملى بر اقدام و مطا
 لعه سايه سننده بعض مرتبه سهولت اسلوب اكتساب
 ايدهرلر يازديقلرينى اوقوتمايه، سويله دېكلرينى ديكله تمهيه
 ميسر اشمس بيانغى محررلر آوروپانك هر متمدن
 مملكتنده پك چوق بونونور. و سراى لرك ادبياتى
 بو محررلرك آثارى اوزهرينه قورولور. اكر بر مؤلف
 بو محررلرك فوقه چيقاجاق اولورسه، قورقوتماق
 صنعتنده ماهر اولان او عادى محررلر بو ممتاز محررى
 بعضاً يولندن دوندورولور؛ مكره بو محرر كامل،
 كندىنى ايلهرى سوره جك و هر دورلو مشكلاتى
 اقبه نام ايتديره جك ماظم بر دهايه مالك اولار. كرك
 استعدادلرينى كندى استعدادينه متقرب و بنا برين
 كنديسنده زعم ايتديكى فائيت ايچون آزهلكه لى

اعتبار سز لغه کندی کندیلرینی دوشورورلر . بوندن دولاییده حامیلری داها زیاده باباغی اولمازلر . بو مسئله نی کتاب ثانیده دور و دراز موضوع بحث ایده جکم .

مبحث

V

ادبیاتی قهر ایدن حکمداره طاری اولان شین

ارباب قلمی فقر ایچینده براقاقله اکنفا ایتیه یوب دوچار تسلط ده ایدن حکمدار حقنده نه دییهیم؟ بویله بر حکمدار کندی کندیلرینی رسوای ایدر . بوده بالطبع کندی زیانسه ! طبیعت ذاتیه سنده ، هر ضعیف اولان و یا خود یالکز خفی ، بطی و دورا دور بر قدرته مالک اولان هر فرد ، بر دشمن مهیب خلق ایدرک او دشمندن قورقدیغنی کوستر مه دیکجه ، شوکت و قدرته ایراث مضرت ایتیز . انسانلر ، طبیعتاً ضعیف اولانک طرفنی التزام ایدرلر ، و حکمدارک اکثریت افراد حقنده کی حقارتی بر درجده در که اوزهرینه مؤاخذات و کین جلب ایچوق ادبانی قهر ایتیه سی کافی در . حکمدار ، دییه جک که : « ادبا محاوره لرنده ، کیزلجه فی الواقع ، اعتدال ایله ، بنی مؤاخذه ایدیورلر ؛ اگر اونلری تضییق ، دوچار جزا حتی تبعید ایتیه سه ایدم بو مؤاخذاتی آثار قلمیه لرنده ده یاپارلردی . بوایه بنم ایچون داها فنا اولوردی . »

اگر ارباب قلمک هیچ بر طرفده ، التجا ایدوب استبداد ایله باکال عزم و امنیت مجاهده و حکمدار مستبدک حکم و تعیین لرینه خنده ایله مقابله ایده بیله جکی بر التجا کاه بولونماسه یدی حکمدارک بو ملاحظه سی

بر مقدار شان ، جلال ، رونق و آرام جلب ایدرلر . مهمسه نیلمه دیکلری تقدیرده حکمدارک اعتبارینی دوشورورلر . آوروپامزک اصول حاضرنده ، همان بوتون حکمداران انجمن لر ، آقاده میالر اعاشه و ادامه ایدرلر . ایکی اوچ عصر اول حکمداران صویتاریلر بسلرلردی . بونلردن داها زیاده مستفید اولورلردی . ادبیاته آز اهمیت ویرن بر حکمدار ، بوکون تبعه سندن ، دانشمند و طرف ناجدار یسندن متروک برینک دیکر حکمدارلر نژنده اسباب معیشت و عزت آریوب بولماسی تهلاکه . سنه معروض اولور ؛ بو حال ایسه ، بو صاحب کمالی ترک ایدن حکمدارک اوزهرینه بویوک بر عدم توجه جلب ایدر . دائماً کور ، هوپیا ، صافدرون اولان و ظاهر ایله اکتفا ایدن انسانلر ، علملره هیچ اهمیت ویرمه دیکلری حالده ، حق لرنده ، ادبیاتک تعلیم ایتدیکی شیلرک تماماً ضدینی یاپان ، احسان و حمایتلره غرق ایتدیکی نسبتده تحقیر ایدن و بو وجهله ارباب علمی رزیل ایتیه مه موفق اولان حکمداری مدح ایتیه مه یادرلر . ارباب قلم ، قولایقله ، عوامک عکس صداسی اولورلر ، چونکه بحث ایده جک اولدوقلری شیلر ، منفعتلرینه تماس ایتدیکنندن حقیقی سویله مه یه آرزوی صمیمیلری بولونماز . هر شی لایققله نظر تدقیق و اعتباره آلینیرسه ، داها آئی اسیر و منقاد قیلماق ایچون ادبیاتی حمایه ایتمکدن داها آغیر ، ادبیاته نه حقارت یاییلایلیر ؟ شبهه سز بعض حکمداران حاضرک ارباب قلمه توجیهدن امتناع ایتدیکی حمایه منفعتلرینه مخالف کورونیورسه شوراسنی تسلیم ایتیه لی در که بو حمایه نی تمنی ایدن ارباب قلم ، بویله بر حمایه نک ایقاع ایده جکی و اجرا ایتدیکی صناعته علویت بولونانلره حقیقه ایقاع ایتدیکی

اولسون، کرکسه آن تلقی و ادراک کننده حس استدیگری
آتش غضب، فکری بیانی و نشر آئنده تجر
استدیگندن اولسون. محرر، حد ذاته ندره نادراً قور-
قونج درلر. بناءً علیه اونر آنجاق آثار قلمیه لری
و قارئری اوزرینه اولان نفوذ لری ایله موجب خوف
اولاییلر. لکن بوقادر چوق کتاب و بوقادر چوق
قارئ بولونان بر زمانده اوقویانلرک کیملر اولدیغنی، هانکی
اثر لری ونه صورته اوقودو قارئی تدقیق ایده لم.

تاریخ قدیم ک مملو اولدیغنی افعال جواتمردانه نک
حکایه لریله، هانکی عقولک اشتغال استدیگنی کوروپورز.
درین بر تحسس کوسته ریورلری؛ معاصرینک جنون
عنوان مزینی وریدیکلری بو مأثر عالیهدن، بو عظیم و
ناقابل نسیان تشبثات و اجرا آتدن بحث اولوندیغنی
وقت هانکی افعال، هانکی اقوال، هانکی تجیل ایله
تحسارینی اظهار ایدیورلر؟ هایدی، بو آثارک
استفاده ایله اوقوندیغنی قبول ایده می؛ بو قارئلر کیملر
در؟ آنجاق هیجله یه بیلیور؛ خرافات ایله محاط،
اسارت ایله دوجار ذلت، افراط سفالت یوزندن
سرمشلشمش اولان خلق، حقوقی اوکرنمک ایچون
نه زمانه مالک، نه استعداد، نه وسائطه؛ او حقوقی، که
اگر طانیسه لر ایدی کندی کندیلرینی و آنجاق کندی
کندیلرینی مظهر ظفر ایده بیلیورلردی. بر حکومت مطلقه
آئنده قارئلر آنجاق بویوک شهرلرده، اوده سکنه سنک
پک آز مقداری اولاراق، بولونور. بو قارئلر، بر قاق
کیشی دن عبارت در، که تعیش ایچون هیچ بر صنعت
ومسلکده بولونمایه مجبور دکلردر، مأموریت لره تنزل
ایتمزلر؛ اذواقه قارشینی حس درلر؛ سفاهت دن اجتناب
ایدرلر؛ عظمتی استصغار ایدرلر؛ بلا تکبر تبتعه قویو-

پک مصیب اولوردی. فقط مادام که آوروپاده هنوز
بویله بر مایعاً واردر، بر محرری او التجا کاهه صیغیمه-
یه مجبور ایدن حکمدار ایچون حاصل اولاجاق نتیجه
نهر؟ شوکت و نفوذینی تحدید ایدن دائره نک نه قدار
طار اولدیغنی کوسترمک خجالتندن باشقا هیچ برشی
دکل.

بو وجهه، احوال حاضره تدقیق ایدیلسه شو
قناعت حاصل اولور که عصرک، بویوک حکمدارلرینه
مناسب اولان پولیتیکه محرر لری مکافاتلاندیرماق، حمایه
و اعاشه ایتمک در، چونکه ادبیاتی شرف و شانندن
جدا ایتمک ایچون اک یاکیلماز واسطه حارث ادبیات
اولان ادبیه معاش ویره رک حیثیلرینی بوزماق، تذلیل
ایتمک در.

مبحث

۸

حکمدار، کندیسنه متعلق شیلرده اوقویانلردن
آز قورقالی، یازانلردن هیچ قورقمالی در

هر نه نام ایله اولورسه اولسون، ارادته، بر چوق
انسان لری منقاد طوتان بر فردک قاعده اساسیه سی قور-
قو اولماق لازم کلدیگندن دیر و اثبات ایده جکمی امید
ایده رم که بو عینی قورقو، زمان حاضر حکمدارلرینی،
مؤلفلری آنجاق محقر احسان و حمایه لر ایله قهر ایتمیه
سوق ایتمه لی در.

نه قدار آتشین، نه قدار متهیج اولاییلرلرله اولسون-
لر، کرک حیات منزویانه و تنپورانه لری کندیلرینی
فعلیات عظیمه اجرا و یا تشبثه آز خاص قیلدیغندن

انسان لر اوزه رینه صاحیلوب داغیلدینی زمان ، نتیجه سی بو انسان لرك چوق سویله مه لری ، خفیف حس و هیچ اجرا و حرکته بولونمالری اولور ، (پاریس) ده سویله نور ، اوقونور ، یازیلیر ، بو حال همان هیچ کیمسه نك یازامادینی و پك آز کیمسه نك اوقوماق بیلدیکی ایستنبولده اولدینی قادار و ده ا زیاده پاریس ده طوع و تسلیمیتك بولونماسنه مانع اولماز .

بوندن باشقا تورکیاده ، و مستبدلر طرفیندن اداره اولونان دیگر آسیا حکومتلرنده غایت شدتله محسوس قوانین طبیعت دن باشقا هیچ بر عقیده فلسفیه آشنا اولما یان بر رئیس آرا ده صر ده ظهور ایدر ، اطرافنی احاطه ایدن سرسم اسافل ناسه بار بار جه بر شدت و قدرت ایله «حکمدار من دینسزدر ، احکام شریعت ده رعایت ایتمه یور مستبد و ظالم در ، جبین در ، نامرد در ، حربه کیمه یور خلع و یا خود اعدام ایدیلین !» دیر . او حالدده خلع و اعدام . اکثریا ، واقع اولور .

شوراسنی جای انکار کورده مکه ، آثار قلمیه حیات ویرن فکر . مرور زمان ایله ، کندی لسانلرنده یازلمش بو آثاره مالک اهالی نك فکری ایله آمالغامه اولایلیر ، کرك غننه تاریخیه ایله ، کرك اوقوماق ایله ، و کرك سه تباعد افکار دن . اختلاف آرادن مؤلد مکملت خصوصیه ایله بو فکر بر قاچ عصر صوکره افکار عمومییه بوس بوتون دیکشیرده جك بر حالدده هر قفایه نفوذ ایدر ، فقط عینی زمانده ، بر ترقی تدریجی و غیر محسوس ایله . اداره حکومت صناعتی تعدیلاته اوغرامالی در . مع التأسف انسانلر ؛ کندیلرینی طانیه بیلن ، قوللانه بیلن کیم اولور . ایسه اولسون ؛ بویوندوروغی آلتنده دیزلمکده ینه پك کیری قالمالر .

لورلر ، کندیلرینی مراقبه و تفکره سوق ایدن بر نوع حزن خولیائی به مظهر اولدوقلرندن کتابلرده روحلرینه طاتی بر غذا و اکثریا آز یامال سفالت ارلان لر ایچون چوق وجعناك اولان سفالت بشریه به چاره تهوین آرارلر . ایشته حقیقی قارلر ، قاره نامنه منحصر لایق اولان قارلر ؛ لیکن بونلر آنجاق بیک کیشیده بر کیشی اولایلیرلر ، بو حالدده ، حکمدارلره ناصل الهام خوف ایده بیلیرلر ؟

اوقوماق ؛ نم بوکله به ویردیکم معنا ایله ، دریندن تفکر ایتك دیمك در ؛ تفکر ؛ اعتداله ، اعتدال ؛ توکله سوق ایدر . تاریخ نظر تدقیقندن کچیر یلسین ، کورولور که اسارت دن حریته کچمش اقوامك هیچ بری ، نه آیری آیری هر فردده قادار واصل اولان نور عرفان ایله نه ده حقیقت ایله کچمه مشدر ؛ فقط دائماً ، اونره بر الهام پرور ، ماهی و متشبث بر دهانك القا ایده بیلمش اولدینی بر هیجان ایله اسارت دن حریته کچمش در . و بویله بر ده ا مطالعه نك لذاندی ایچنده هیچ ده پرورده اولماش در ؛ فکرلری نفس دهاده موجوددر ، درین و طبیعی بر اونره وجود ویرر ؛ بر کتاب دن بر حزمه ضیا فیشقیر اراق بو حسی تنویر ایده بیلیر ، فقط بو حس ، مطالعات مدیده نك محصولی اولاز . انقلابلری تصوّر و اجرا ایتمش اولان نه (یونیوس بروتوس -- Junius Brutus) ، نه (پهلوییداس - Pelopidas) نه (کوم تهل - Guillaume-Tell) ، نه کیوم دوناصو (Guillaume de Nassau) ، نه (واشینگتون - Washington) ، نه بویوک بر چوق آدم لر ، مسلکاً عا لم دکل ایدیلر . بن ترجیحاً شو اعتقاد دیم و بوده تجارب ایله لزومندن زیاده ثابت اولمشدر که انوار وقوف بر چوق

احوال و حسیات استثنائیه اویمایا چالشیر .
 رومان لرده مذکور ایکی نوع تارک تمایلاتی آراسنده
 موقع طوته بیلیرلر . فقط برمدعالی اثبات ایچون یازلش
 بر رومان اولیکی ایکی قسم آئاردن زیاده برمنیع صادق عد
 اولوناماز . مع مافیہ بونلرک کافه سی ده قالدین و ارکک لرک
 نسی و مثبت پسیقو لوژیاسندن بحث ایدہ جک یرده
 یوزده طقسان طوقوز مزاج پرورانہ — humoristique
 و غیر واضح بعض تشبیهلردن عبارت مندرجاتلی
 خصوصی آثاره و هانکیسی دیکرینه فائقدر مسئله سی
 اوزره رینه و حس رقابتله یازلش کتابلرک جمله سینه
 مرجع در .

واقعا انکار ایتهم ، بو وادیده یازلش آثار ایچنده بعض
 خوش فقراته تصادف اولونور . فقط قسم کلیسی هر
 درلو فائددن عاری بر طاقم عادیات در .

نهمیل دو شابهل کی صاحب فهم و ادراک بر آدم قالدین لر
 حقنده سویله نیلن عموم محاسنی بر تک اثرده و عموم
 مساویسی بر دیکرنده جمع ایتهمکه چالشیرسه مقبساتی
 ایچنده بر طاقم ایخی لرک بولونماسی نا قابل در فقط
 جروف قسمی دها زیاده در . بو نوع اثرلرده کی ایخی لر
 آنحاق (خاص) بر عیار رونقی حاز اولورلر یعنی بر
 طاقم تفکرات عمیقہ نی تنویر ایدر و ترصدات صحیحہ ی
 تعیین وارائه ایدرلرسه بزجه قیمتمدار اوله بیلورلر .

علوم و قواعد دینہ نک مدعیاتی و با خصوص
 (بوس سوئہ — Bossuet) نک ، قالدینک آدم (ع . م .)
 ک بر یان میکیندن چیقارلش اولماسیله کندیسنه بر
 بلند پایه و یرمه که محل اولمادیغنی باردانه بر صورتله اخطار
 ایدرک کویا قالدینلره حدینی بیلدرمش اولماق خصو—
 صنده کی دعواسنی کلیاً رد ایتهملی در . ظن ایدہرمکه

ظن ایدرکه زمان حاضر حکمدارلری ادبیاتک ترقیسنه
 مانع اولا بیلیمک عدم امکاتی بعدما تسلیم ایتدیکلرندن
 مؤلفلره مسلط اولماقندن فراغت ایتهملی درلر . چونکه
 تسلط فائده و یرمز . لاکن مؤلفلری عادتاً کندیلری
 ایله معاین قبلماق اوزدهرہ اوسته لغه مراجعت ایدرک ،
 شوکت و قدرت لری نک وسعت نا محدودینه ، ادبیاتک
 ضدبتنی دها آز قطعی و قدرت منجوسنک صورت
 اجراسندن متولد بعض اعتسافه ادبیاتی آز مخالف
 قیلمایه موفق اولابیلیر .

روح نسا

مؤلفی
 ماریون

مترجمی
 عبدالرحمن بدرخان

تیارو ، رومان و امثالی ادبیات عمومیه کلنجه :
 بونلر بر کنز لایفنادر . فقط علی الاکثر شایان اعتماد
 اولاماز . زیرا بونوع آثار قالدینک احتراصاتی جدال
 حالنده تصویر ایدر و مطمع نظری تأثیر تهیجدن عاری
 حقیقتی میدانه قومماقندن زیاده تماشاگران و یاقارئین
 اوزرنده ایقاع تأثیرات ایدہ بیلیمک در . قومدیا . قالدین-
 لری صحنه یه وضع ایدر . فقط ، کولدورمک ایچون ،
 قالدین لرک ضررینه اولاراق اساریر جنسیه لرینی مبالغه
 ایتمک دن چکنمز .

فاجعه ایسه ؛ شیطنتدن زیاده خیالی نظر اولان رقتی
 تولید ایدر . فقط فاجعه هر شیئی رأفت انکیز قہلار و